

सूर्योदय नगरपालिकाको फोहरमैला व्यवस्थापन ऐन, २०७६

प्रस्तावना:

फोहरमैलालाई स्रोतमा न्यूनीकरण, पुनः प्रयोग, प्रशोधन वा विसर्जन गरी फोहरमैलाको व्यवस्थित तथा प्रभावकारी व्यवस्थापन गर्न तथा फोहरमैलाबाट नगरपालिका नगरवासीको स्वास्थ्य तथा वातावरणमा पर्न सक्ने प्रतिकूल प्रभावलाई कम गरी स्वच्छ तथा स्वस्थ वातावरण कायम गर्न पर्याटकीय नगरीलाई फोहर मैला मुक्त बनाउनको लागि फोहरमैला व्यवस्थापन जस्तो अत्यन्त जरूरी सेवालाई प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्न वाञ्छनीय भएकोले,

नेपालको संविधानको धारा २२६ र स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ (१) बमोजिम सूर्योदय नगरपालिकाको पाँचौं नगर सभाले यो ऐन बनाएको छ ।

परिच्छेद-१

प्रारम्भिक

१) संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ: (१) यस ऐनको नाम "सूर्योदय नगरपालिकाको फोहरमैला व्यवस्थापन ऐन, २०७६" रहेको छ ।

(२) यो ऐन प्रमाणीकरण गरी स्थानीय राजपत्रमा प्रकाशित भएपछि लागू हुनेछ ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा:

- (क) "प्रमुख" भन्नाले सूर्योदय नगरपालिकाको नगर प्रमुखलाई सम्झनुपर्छ ।
- (ख) "उपप्रमुख" भन्नाले सूर्योदय नगरपालिकाको नगर उपप्रमुखलाई सम्झनुपर्छ ।
- (ग) "नगरपालिका" भन्नाले सूर्योदय नगरपालिका, इलाम, प्रदेश नं. १ सम्झनुपर्छ ।
- (घ) "नगर कार्यपालिकाको कार्यालय" भन्नाले सूर्योदय नगरपालिका, नगर कार्यपालिकाको कार्यालय, फिक्कल, इलाम सम्झनुपर्छ ।
- (ङ) "प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत" भन्नाले सूर्योदय नगरपालिका, नगर कार्यपालिकाको कार्यालयको प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत सम्झनुपर्छ ।
- (च) "औद्योगिक फोहरमैला" भन्नाले औद्योगिक प्रतिष्ठानबाट निष्काशन हुने हानिकारक तथा प्रदूषणयुक्त फोहरमैला सम्झनु पर्छ ।
- (छ) "औद्योगिक प्रतिष्ठान" भन्नाले कुनै उद्योग, व्यवसाय वा सेवा सञ्चालन गर्ने उद्देश्यले प्रचलित कानून बमोजिम स्थापित कुनै कम्पनी, उद्योग, फर्म वा अन्य कुनै निकाय सम्झनु पर्छ ।
- (ज) "कण्टेनर" भन्नाले फोहरमैला संकलन गर्ने प्रयोजनको लागि निश्चित स्थानमा राखिएको फोहरमैला थुपार्ने भाँडो, बाकस, बाल्टीन वा यस्तै प्रकारको अन्य कुनै वस्तु सम्झनु पर्छ र सोशब्दले कम्पोष्ट मल उत्पादन गर्न राखिएको भाँडो समेतलाई जनाउनेछ ।
- (झ) "ढुवानी" भन्नाले संकलित फोहरमैला उत्पादन स्थलबाट संकलन केन्द्र र संकलन केन्द्रबाट स्थानान्तरण केन्द्रसम्म वा स्थानान्तरण केन्द्रबाट फोहरमैला व्यवस्थापन स्थल वा नगरपालिकाले तोकेको स्थानसम्म लैजाने कार्य सम्झनु पर्छ ।
- (ञ) "तोकिएको" वा "तोकिएबमोजिम" भन्नाले यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियममा तोकिएको वा तोकिए बमोजिम सम्झनु पर्छ ।
- (ट) "न्यूनीकरण" भन्नाले कुनै पनि प्रविधि वा उपायको प्रयोग गरी फोहरमैलाको परिमाण, आकार वा प्रभावमा कम गर्ने कार्य सम्झनु पर्छ ।
- (ठ) "निष्काशन" भन्नाले फोहरमैला उत्पादनस्थलबाट नगरपालिकाले तोकेको स्थानमा थुपार्ने वा निकाल्ने कार्य सम्झनु पर्छ ।
- (ड) "प्रदूषण" भन्नाले फोहरमैलाबाट निस्कने ठोस, तरल वा ग्यासवस्तुको संयोजनबाट वातावरणमा प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपले प्रभावपरी वातावरणमा उल्लेखनीय हास ल्याउने, क्षति पुर्याउने वा वातावरणको लाभदायी वा उपयोगी प्रयोजनमा हानि नोक्सानी पुर्याउने क्रियाकलाप सम्झनु पर्छ ।
- (ढ) "प्रभावित क्षेत्र" भन्नाले फोहरमैलाव्यवस्थापनस्थलको प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण र वातावरणीय प्रभावमूल्यांकन प्रतिवेदनमा उल्लिखित क्षेत्रलाई सम्झनु पर्छ ।
- (ण) "प्रशोधन" भन्नाले फोहरमैलाको रूप वा गुणमा परिवर्तन गरी अन्य कुनै उपयोगी वस्तु तयार गर्ने, मल, ग्यास, ऊर्जा वा अन्य वस्तु उत्पादन गरी फोहरमैलाको व्यवस्थापन गर्ने प्रक्रियासम्झनु पर्छ ।
- (त) "प्रशोधनस्थल" भन्नाले फोहरमैलालाई प्रशोधन गरी मल, ग्यास, ऊर्जा वा अन्य वस्तु उत्पादनका लागि कार्य सञ्चालन गर्ने स्थान सम्झनु पर्छ ।
- (थ) "पुनःचक्रीयप्रयोग" भन्नाले प्रविधिको प्रयोगद्वारा संकलित फोहरमैलालाई कच्चा पदार्थमा रूपान्तरण गरी उपयोगी वस्तुको रूपमा विकास गरी पुनः प्रयोगमा ल्याउने कार्य सम्झनु पर्छ ।

- (द) “फोहरमैला” भन्नाले घरेलु फोहरमैला, औद्योगिक फोहरमैला, रासायनिक फोहोरमैला, स्वास्थ्य संस्थाजन्य फोहरमैला वा हानिकारक फोहरमैला सम्झनुपर्छ र सो शब्दले तत्काल प्रयोग हुन नसक्ने अवस्थामा रहेका , फालिएका वा सडेगलेका,वातावरणमा हास आउने गरी निष्काशन गरिएका ठोस , तरल,ग्यास, लेदो, धुवाँ, धुलो, विद्युतीय तथा सूचना प्रविधिका लागिप्रयोग भएका सामग्रीहरु लगायतका पदार्थ वा त्यस्तै प्रकारका अन्य वस्तुहरु वा अनाधिकृत रुपमा सार्वजनिक स्थलमा टाँसिएका पोष्टर, पम्पलेट, प्रदेश वा स्थानिय सरकारले समय समयमा फोहोरमैला भनी घोषण गरेको वस्तु समेतलाई जनाउनेछ ।
- (घ) “फोहरमैला व्यवस्थापनस्थल (स्यानिटरील्याण्डफिलसाइट)” भन्नाले फोहरमैला विसर्जन वा प्रशोधन गर्नको लागि नगरपालिकाले तोकेको स्थल सम्झनु पर्छ ।
- (ङ) “फोहरमैला संकलन” भन्नाले फोहरमैला उत्पादन स्थलबाट उठाउने, घर—घरबाट संकलन गर्ने, सार्वजनिक स्थलमा रहेको फोहरमैला बढार्ने, थुपार्ने, झारपात उखेल्ने तथा अनाधिकृत रुपमा सार्वजनिक स्थलमा टाँसिएका पोष्टर, पम्पलेट उष्काई संकलन गर्ने साथै कुनै औजार प्रयोग गरी फोहोर मैला निष्कासन गर्ने कार्यलाई समेत सम्झनु पर्छ ।
- (च) “फोहरमैला संकलन तथा ढुवानीसाधन” भन्नाले फोहरमैला संकलन तथा ढुवानी गर्ने प्रयोजनका लागि प्रयोग गरिने साधन, उपकरण वा औजार सम्झनु पर्छ ।
- (फ) “बन्दपश्चात्तव्यवस्थापन (पोस्टक्लोजरम्यानेजमेण्ट)” भन्नाले फोहरमैला व्यवस्थापन स्थलमा फोहरमैला विसर्जन गर्न बन्द गरेपश्चात् सो क्षेत्रको वातावरणीय सन्तुलन कायम राख्नको लागि गरिने कार्य सम्झनु पर्छ ।
- (ब) “रसायनिक फोहरमैला” भन्नाले यथास्थितिमा प्रयोग हुननसक्ने जुनसुकै स्रोत तथा प्रक्रियाबाट निस्केका मानव स्वास्थ्यलगायत जीव, जन्तु एवं वातावरणमा प्रतिकूल असर पार्ने सम्पूर्ण रसायनिक पदार्थहरु वा समय-समयमा नगरपालिकाले सूर्योदय राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी रसायनिक फोहरमैला भनी तोकेका ठोस, तरल, धुलो, लेदो, ग्यासलगायतका पदार्थ वा वस्तुलाई सम्झनु पर्छ ।
- (भ) “विसर्जन” भन्नाले फोहरमैलाको अन्तिम निष्काशन तथा व्यवस्थापन सम्झनु पर्छ ।
- (म) “संकलनकेन्द्र” भन्नाले घर-घरबाट निस्कने फोहरमैला संकलन गरी निर्धारित समयसम्म फाल्न, राख्न वा थुपार्न नगरपालिकाले तोकेको स्थान सम्झनु पर्छ र सो शब्दले घर-घरमा फोहरमैला संकलनगर्न आउने नगरपालिकाले तोकेको फोहरमैला संकलक वा फोहरमैला संकलन गर्ने साधन समेतलाई जनाउनेछ ।
- (य) “समिति” भन्नाले फोहरमैला व्यवस्थापन समिति सम्झनु पर्छ ।
- (र) “स्थानान्तरणकेन्द्र” भन्नाले संकलित फोहरमैला विसर्जन गर्न फोहरमैला व्यवस्थापनस्थल (स्यानिटरील्याण्डफिलसाइट)मा लैजानुअघि फोहरमैला संकलनको लागि नगरपालिकाले तोकेको स्थान सम्झनु पर्छ ।
- (ल) “स्वास्थ्य संस्थाजन्य फोहरमैला” भन्नाले अस्पताल, क्लिनिक, फार्मेसी, औषधी पसल, ब्लड बैंक, प्याथोलोजिकल प्रयोगशाला, पशु-स्वास्थ्यजन्य संस्था वा स्वास्थ्य अनुसन्धान केन्द्रबाट उत्पादन तथा निष्काशन हुने हानिकारक फोहरमैला सम्झनु पर्छ ।
- (व) “हानिकारक फोहरमैला” भन्नाले प्राकृतिक वातावरणमा हास ल्याउने, मानव तथा अन्य प्राणीको स्वास्थ्यमा हानि नोक्सानी पुर्याउने, विभिन्न रुपमा निष्काशित वस्तु , पदार्थ तथा रेडियो विकिरण साथै फ्याक्ट्रिबाट निष्काशित कोइला समेतलाई सम्झनु पर्छ ।

परिच्छेद—३

फोहरमैला उत्पादन संकलन, न्यूनीकरण तथा निष्काशन सम्बन्धी व्यवस्था

३.फोहरमैलाको प्रबन्ध गर्ने जिम्मेवारी नगरपालिकाको हुने: फोहरमैलाको व्यवस्थापन गर्न स्थानान्तरणकेन्द्र(ट्रान्सफरस्टेशन), ल्याण्डफिल साइट, प्रशोधन प्लाण्ट, कम्पोष्ट प्लाण्ट, बायोग्यास प्लाण्टलगायत फोहरमैलाको संकलन, अन्तिम विसर्जन तथा प्रशोधनका लागि आवश्यक पर्ने पूर्वाधार तथा संरचनाको निर्माण तथा सञ्चालन गर्ने जिम्मेवारी नगरपालिकाको हुनेछ ।

४.फोहरमैलाको उत्पादन कम गर्ने: (१) कुनै व्यक्ति, संस्था वा निकायले कुनैकाम कारोबार गर्दा उत्पन्न हुने फोहोरमैलायथाशक्य कम गर्नु पर्नेछ ।

(२) आफ्नो क्षेत्रभित्र विसर्जन हुन सक्ने फोहरमैलाको विसर्जन वापुन:प्रयोगकोव्यवस्थामिलाई बाँकी फोहरमैला मात्र निष्काशन गरी फोहर मैलाको परिमाणलाई घटाउनु प्रत्येक व्यक्ति, संस्था वा निकायको कर्तव्य हुनेछ । सवारी साधनबाट फालिएका फोहर, पर्यटकहरुले उत्पादन गरेको फोहरको जिम्मेवारी फोहर उत्पादकले नै लिनुपर्नेछ ।

५.फोहरमैलाकोपृथकीकरण: (१) नगरपालिकाले फोहरमैलालाई कम्तीमा जैविक र अजैविक लगायत विभिन्न प्रकारमा विभाजन गरी स्रोतमै छुट्याउने गरी तोक्नु पर्नेछ ।

- (२) उपदफा (१) बमोजिम नगरपालिकाले तोकिएका बमोजिम फोहरमैलालाई स्रोतमै छुट्याई संकलन केन्द्रसम्म पुर्याउने दायित्व त्यस्तो फोहरमैला उत्पादन गर्ने व्यक्ति, संस्था वा निकायको हुनेछ, र यसको लागि नगरपालिकाले आवश्यक प्रविधि, मालसामान, उपकरण, कण्टेनर, सक्सन मेसिन आदि उपलब्ध गराउन सक्नेछ ।
६. **फोहरमैलाको निष्काशन:** (१) फोहरमैला निष्काशनको समय, स्थान र तरिका नगरपालिकाले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।
 (२) हानिकारक फोहरमैला वा रासायनिक फोहरमैला उत्पादन गर्ने व्यक्ति, संस्था वा निकायले त्यस्तो फोहरमैला तोकिएका बमोजिम व्यवस्थापन गर्नु पर्नेछ ।
 (३) हानिकारक फोहरमैला वा रासायनिक फोहरमैला संकलन केन्द्र वा स्थानान्तरण केन्द्रमा निष्काशन गर्न पाइने छैन ।
७. **फोहरमैला संकलन केन्द्र तोक्ने:** (१) नगरपालिकाले फोहरमैलालाई व्यवस्थित रूपमा संकलन गर्न प्रत्येक टोल वा वस्तीमा संकलन केन्द्र तोकिएका आवश्यक कण्टेनरको व्यवस्था गर्न सक्नेछ ।
 (२) उपदफा (१) बमोजिम संकलन केन्द्र तोकदा यथाशक्य टोल वा वस्तीका सबैलाई पायक पर्ने गरी वातावरणीय रूपले उपयुक्त स्थान तोक्नु पर्नेछ ।
८. **फोहरमैलाको ढुवानी:** संकलन केन्द्रमा जम्मा भएको फोहरमैलालाई स्थानान्तरण केन्द्र वा फोहरमैला व्यवस्थापन स्थलसम्म ढुवानी गर्ने दायित्व नगरपालिका वा नगरपालिकाले व्यवस्था गरेको संस्था वा निकायको हुनेछ ।
९. **फोहरमैलाको न्यूनीकरण, पुनःप्रयोग तथा पुनः चक्रीय प्रयोग:** (१) नगरपालिकाले फोहरमैला न्यूनीकरण, पुनःप्रयोग तथा पुनःचक्रीय प्रयोगलाई प्रोत्साहन गर्न आवश्यक कार्य गर्ने छ र यसको प्रभावकारी कार्यान्वयनका लागि आवश्यक निर्देशिका बनाई लागू गर्न सक्नेछ ।
 (२) उद्योगको उत्पादन प्याकिडगर्न प्रयोग गरेको वस्तुलाई पुनःप्रयोग गरी फोहरमैलाको परिमाणलाई घटाउने काममा प्रोत्साहन गर्न सम्बन्धित उद्योगसँग नगरपालिकाले समन्वय गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद-३

स्थानान्तरण केन्द्र तथा फोहरमैला व्यवस्थापन स्थल सम्बन्धी व्यवस्था

१०. **स्थानान्तरण केन्द्र तोक्ने:** (१) नगरपालिकाले प्रारम्भिक चरणमा संकलन भएको फोहरमैलालाई व्यवस्थित गर्न कुनै स्थानलाई स्थानान्तरण केन्द्रको रूपमा तोक्न सक्नेछ ।
 (२) उपदफा (१) बमोजिमको स्थानान्तरण केन्द्र तोकदा जनस्वास्थ्य तथा वातावरणमा प्रतिकूल असर नपर्ने गरी तोक्नु पर्नेछ र यसरी तोकिएको स्थललाई दुर्गन्ध नआउने गरी आवश्यक व्यवस्था समेत गर्नु पर्नेछ ।
११. **फोहरमैला व्यवस्थापन स्थल:** (१) नगरपालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्र संकलन भएको फोहरमैलालाई व्यवस्थापन तथा स्थायी रूपमा विसर्जन गर्नको लागि वातावरण सम्बन्धी प्रचलित कानूनको अधीनमा रही फोहरमैला व्यवस्थापन स्थल (स्यानिटरी ल्याण्डफिल साइट) तोक्न सक्नेछ ।
 (२) उपदफा (१) बमोजिम फोहरमैला व्यवस्थापन स्थल तोक्नको लागि नगरपालिकाको जग्गा नभएमा वा जग्गा भए तापनि फोहरमैला व्यवस्थापन स्थल तोक्न उपयुक्त नभएमा उपयुक्त जग्गा भाडामा लिई वा खरिद गरी वा सार्वजनिक जग्गाको पहिचान गरी व्यवस्थापन स्थल तोक्न सक्नेछ ।
 (३) नगरपालिकाले फोहरमैला व्यवस्थापन स्थलको सञ्चालन तथा बन्द पश्चात् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य तोकिएको वातावरणीय मापदण्ड अनुरूप गर्नु पर्नेछ ।
 (४) उपदफा (७) बमोजिम बन्द पश्चात् व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्य गर्दा फोहरमैला व्यवस्थापन स्थलको प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षण तथा वातावरणीय प्रभाव मूल्यांकन प्रतिवेदनमा सिफारिस गरिएका सुझावहरू अनुरूप गर्नु पर्नेछ ।
 (५) नगरपालिकाले फोहरमैला व्यवस्थापन स्थल क्षेत्रलाई आवश्यक परेमा वातावरणीय रूपले सम्बेदनशील क्षेत्र घोषणा गर्न सक्नेछ ।
 (६) उपदफा (५) बमोजिमको क्षेत्रमा पशुपक्षी, जीवजन्तु तथा मानवको अनाधिकृत प्रवेशलाई रोक लगाउने, ढुंगा, गिट्टी र बालुवा निकाल्ने कार्यमा रोक लगाउनुको साथै वातावरण संरक्षण र त्यस्तो क्षेत्रको उचित व्यवस्थापनका लागि अन्य आवश्यक निर्देशन तथा निर्देशिका जारी गरी लागू गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद-४

फोहरमैला व्यवस्थापनमा निजी तथा सामुदायिक क्षेत्रको संलग्नता

१२. **अनुमति सम्बन्धी व्यवस्था:** (१) यस ऐन बमोजिम नगरपालिकाको अनुमति नलिई कसैले पनि फोहरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी काम गर्न वा गराउन सक्नेछैन ।

(२) फोहरमैला व्यवस्थापन गर्न चाहने स्वदेशी वा विदेशी कम्पनी, संस्था वा निकायले देहायको विवरण खुलाई अनुमतिको लागि नगरपालिकामा निवेदन दिनु पर्नेछः

- (क) फोहरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी योजना,
- (ख) फोहरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी आवश्यक जनशक्तितथा प्रविधिको विवरण,
- (ग) तोकिए बमोजिमको अन्य विवरण ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम पर्न आएको निवेदन उपर नगरपालिकाले आवश्यक जाँचबुझ गरी अनुमति पत्र दिन सक्नेछ ।

(४) फोहरमैलाको व्यवस्थापन, पुनः चक्रीय प्रयोग, प्रशोधन र विसर्जनमा आवश्यक पर्ने प्रविधि स्वदेशमा उपलब्ध हुन नसक्ने देखिएमा त्यस्तो प्रविधि उपलब्ध गराउन सक्ने कुनै विदेशी कम्पनी, संस्था वा निकायलाई सम्झौतामा उल्लिखित अवधिभित्र त्यस्तो प्रविधि हस्तान्तरण गर्ने शर्तमा नगर कार्यपालिकाबाट निर्णय गरी नगरपालिकाले उपदफा (३) बमोजिम प्रचलित कानूनको अधिनमा रहि दिन सकिनेछ ।

(५) अनुमतिपत्र सम्बन्धी अन्य व्यवस्था तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

१३. निजी क्षेत्रबाट फोहरमैला व्यवस्थापनको काम गराउन सकिनेः(१) नगरपालिकाले आवश्यकताअनुसारदफा१२ बमोजिम अनुमति प्राप्त निजी क्षेत्रका कम्पनी वा सामुदायिक क्षेत्रबाट दफा १५ बमोजिम प्रतिस्पर्धा गराई वा पूर्वाधार संरचनाको निर्माण तथा सञ्चालनमा निजी लगानी सम्बन्धी कानून बमोजिमको कुनै प्रक्रियाको अवलम्बन गरी आफ्नो क्षेत्रको फोहरमैला व्यवस्थापन गराउन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम फोहरमैला व्यवस्थापन गर्दा निजी क्षेत्रका कम्पनीको हकमा देहायका सबै वा कुनै र सामुदायिक एवं गैरसरकारी संघ, संस्थाको हकमा देहायको कुनै काम गराउन सकिनेछः

- (क) फोहरमैला न्यूनीकरणका लागि जनचेतना अभिवृद्धि,
- (ख) फोहरमैला संकलन,
- (ग) फोहरमैला ढुवानी,
- (घ) फोहरमैलाको प्रयोग, पुनः प्रयोग, पुनः चक्रीय प्रयोग वा प्रशोधन,
- (ङ) फोहरमैला विसर्जन, र
- (च) बन्द पश्चात् व्यवस्थापन ।

१४. प्रतिस्पर्धा गराई फोहरमैला व्यवस्थापनको जिम्मा दिने : (१) दफा१३ बमोजिम निजीक्षेत्र वा सामुदायिक संस्थाबाट फोहरमैला व्यवस्थापन गराउँदा बोलपत्र आह्वान गरी प्रतिस्पर्धा गराई व्यवस्थापकको छनौट गरी व्यवस्थापन गर्ने जिम्मा दिनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम फोहरमैला व्यवस्थापकको छनौट गदादेहायका आधारमा गर्नु पर्नेछः

- (क) नगरपालिकालाई बुझाउन कबुल गरेको रकम,
- (ख) फोहरमैलाबाट ऊर्जा शक्ति उत्पादन गर्ने वा प्रांगारिक मल उत्पादन गर्ने क्षमता, पूँजी, प्रविधि र जनशक्तिकोक्षमता,
- (ग) आर्थिक तथा प्राविधिक क्षमता,
- (घ) फोहरमैला व्यवस्थापनमा अपनाउन प्रस्ताव गरिएको प्रविधिको दिगोपना तथा वातावरणीय प्रभाव न्यूनीकरण,
- (ङ) व्यवस्थापन करार गर्ने भए प्रस्ताव गरिएको व्यवस्थापन शुल्क,
- (च) फोहरमैलाको प्रयोग, प्रशोधन वापुनःप्रयोग गर्ने सम्बन्धमा भए स्थानीयतहलाई बुझाउन मञ्जुर गरिएको रोयल्टी ।

(३) बोलपत्र सम्बन्धी अन्य व्यवस्था प्रचलित कानून बमोजिम हुनेछ ।

(४) उपदफा (१) बमोजिम फोहरमैला व्यवस्थापनको जिम्मा पाएको कम्पनी , संस्था वा निकायले नगरपालिकासँग गरेको सम्झौताको अधीनमा रही दफा १८ बमोजिमको शुल्क उठाउन सक्नेछ ।

(५) फोहरमैला व्यवस्थापनमा गैरसरकारी क्षेत्रको संलग्नता सम्बन्धी अन्य कुराहरु तोकिए बमोजिम हुनेछ ।

१५. फोहरमैला व्यवस्थापन स्थल निर्माण तथा सञ्चालन गर्न स्वीकृति दिनसकिने :(१) निजीक्षेत्रबाट फोहरमैला व्यवस्थापनका लागि फोहरमैला व्यवस्थापन स्थल, प्रशोधन स्थल वा अन्य संयन्त्र निर्माण गरी सञ्चालन गर्न स्वीकृति माग गरेमा वातावरण तथा अन्य प्रचलित कानूनको अधीनमा रही त्यस्तोसंयन्त्र निर्माण तथा सञ्चालनका लागि नगरपालिकाले स्वीकृति दिन सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम निजी क्षेत्रबाट फोहरमैला व्यवस्थापन संयन्त्रको निर्माण तथा सञ्चालन गर्दा तोकिएको वातावरणीय मापदण्डको पालना भए वा नभएको अनुगमन नगरपालिकाले गर्नेछ ।

(३) उपदफा (२) बमोजिम अनुगमन गर्दा स्वीकृत मापदण्डको पालना गरेको नपाइएमा त्यस्तो मापदण्ड पालनाको लागि आवश्यक व्यवस्था गर्न समयावधि तोकिएको दिन सक्नेछ र सो समयावधिमा पनि मापदण्डको पालनाको लागि आवश्यक व्यवस्था नगरेमा त्यस्तो व्यक्ति वा कम्पनीको स्वीकृति नगरपालिकाले तोकिए बमोजिम रद्द गर्न सक्नेछ ।

१६.सार्वजनिक निजी साझेदारीमा फोहरमैला व्यवस्थापन गर्न सकिने:(१) नगरपालिकाले प्रचलित कानूनको अधीनमा रही निजी सामुदायिक क्षेत्र एवम् गैरसरकारी संघ, संस्थासँगको साझेदारीमा फोहरमैला व्यवस्थापन कार्य गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सामुदायिक एवं गैरसरकारी संघ, संस्थासँगको साझेदारीमा फोहरमैला न्यूनीकरणको लागि जनचेतना अभिवृद्धि, फोहरमैला संकलन, ढुवानी, फोहरमैला व्यवस्थापन स्थलको बन्द पश्चात् व्यवस्थापन, उद्यान निर्माण र सौन्दर्यीकरण जस्ता कार्य मात्र गर्न वा गराउन सकिनेछ ।

परिच्छेद-५

फोहरमैला व्यवस्थापन सेवा शुल्क सम्बन्धी व्यवस्था

१७.सेवा शुल्क उठाउन सक्ने:(१) नगरपालिकाले फोहरमैला व्यवस्थापन गरेबापत सम्बन्धित व्यक्ति, संस्था वा निकायबाट सेवा शुल्क लगाई उठाउनसक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको शुल्कको निर्धारण फोहरमैलाको परिमाण, तौल तथा प्रकृति हेरी फोहरमैला व्यवस्थापन समितिले सिफारिस गरि नगरसभाले निर्धारण गरे बमोजिम हुनेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिमको शुल्क नगरपालिका आफैले वा तोकिएको संस्था वा निकाय मार्फत समेत उठाउन सक्नेछ ।

(४) यस दफामा अन्यत्र जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि दफा १५ बमोजिम फोहरमैला व्यवस्थापन गर्न जिम्मेवारी पाएको व्यक्ति, संस्था वा निकायले नगरपालिकासँग भएको सहमतिको आधारमा फोहरमैला व्यवस्थापन गरे बापत सम्बन्धित व्यक्ति, संस्था वा निकायबाट सेवाशुल्क उठाउन सक्नेछ । तर तोकिए बमोजिमका विपन्न वर्गलाई सेवा शुल्कमा तोकिए बमोजिम छुट दिइनेछ ।

१८.सेवा निलम्बन वा अन्त्य गर्न सक्ने: नगरपालिकाले दफा १७ बमोजिमको सेवा शुल्क नबुझाउने सेवाग्राहीको फोहरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी सेवा निलम्बनवा अन्त्य गर्न सक्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम सेवाको निलम्बन वा अन्त्य गरिएको अवस्थामा आफ्नो घरबाट उत्पादन हुने फोहरमैलाको व्यवस्थापन सम्बन्धित घरधनी आफैले गर्नु पर्नेछ ।

(३) सेवाग्राहीले दफा १७ बमोजिम बुझाउनु पर्ने सेवा शुल्क बुझाएमा निजलाई पुनः सेवा प्रदान गरिनेछ ।

परिच्छेद-६

प्रदुषण नियन्त्रण तथा फोहरमैला व्यवस्थापन कार्यको अनुगमन सम्बन्धी व्यवस्था

२९.फोहरमैलाव्यवस्थापनकोअनुगमन:(१) नगरपालिकाले फोहरमैलाव्यवस्थापन तथा निष्काशन कार्यको नियमित अनुगमन गर्ने गराउने छ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम अनुगमन गर्ने वा गराउनेप्रयोजनकालागि नगरपालिकाले आवश्यक कार्ययोजना बनाई लागू गर्न सक्नेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम अनुगमनमाखटिने व्यक्तिले अनुगमन पश्चात् सोको प्रतिवेदन नगरपालिका समक्ष पेश गर्नुपर्नेछ ।

(४) उपदफा (३) बमोजिम प्राप्त प्रतिवेदनमा औल्याइएका विषयहरूको सुधार तथा कार्यान्वयन गर्ने सम्बन्धमा नगरपालिकाले आवश्यक व्यवस्था गर्नेछ ।

२०.फोहरमैला व्यवस्थापन स्थल प्रभावित क्षेत्रको आर्थिक , सामाजिक विकास तथा वातावरण संरक्षण सम्बन्धी व्यवस्था:(१) नगरपालिकाले फोहरमैला व्यवस्थापन स्थल प्रभावित क्षेत्रको आर्थिक , सामाजिक, भौतिक विकास तथा वातावरण संरक्षणको गुरुर्योजना बनाई सो योजना कार्यान्वयनको लागि विभिन्न कार्यक्रम बनाई कार्यान्वयन गर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) को प्रयोजनको लागि नगरपालिकाले मूलतः देहायका क्षेत्रमा कार्यक्रम सञ्चालन गर्न सक्नेछ:

(क)सडक निर्माण, विद्युत आपूर्ति, खानेपानी तथा ढल निकास, सरसफाई र वातावरण संरक्षण,

(ख) विद्यालय र स्वास्थ्य संस्थाको स्थापना तथा सञ्चालन,

(ग) फोहरमैलाव्यवस्थापन स्थल प्रभावित क्षेत्रका आर्थिक रूपले विपन्न तथा सामाजिक रूपले पिछडिएका वर्गको उत्थान तथा विकासको लागि आवश्यक कार्यक्रम ।

(३) नगरपालिकाले सम्बन्धित समुदाय सँग परामर्श गरी उपदफा (१) बमोजिम योजना तर्जुमा वा उपदफा (२) बमोजिम कार्यक्रमको छनौट गर्न सक्नेछ ।

- (४) यस दफा बमोजिम प्रभावित क्षेत्रको लागि तर्जुमा गरिएको कार्यक्रमको कार्यान्वयन गर्दा स्थानीय समुदायको सहभागिता रहने गरी गर्नु पर्नेछ ।
- (५) फोहरमैला व्यवस्थापन स्थलको सञ्चालन गर्दा वा सोको लागि कुनै कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दा वातावरण संरक्षण सम्बन्धी प्रचलित कानूनले तोकेको मापदण्डको अनुकूल हुने गरी गर्नु पर्नेछ ।

परिच्छेद-७

फोहरमैला व्यवस्थापन समिति सम्बन्धी व्यवस्था

२१. समितिको गठन: (१) फोहरमैला व्यवस्थापनका सम्बन्धमा अवलम्बन गर्नुपर्ने नीति निर्धारणको लागि एक फोहरमैला व्यवस्थापन समिति गठन गरिनेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिमको समिति देहायका सदस्यहरुरहने छन्:-

वन, वातावरण तथा विपद् व्यवस्थापन समितिका संयोजक	- संयोजक
भौतिक पूर्वाधार विकास समितिका संयोजक	- सदस्य
नगरपालिकाको प्राविधिक शाखाका प्रमुख	- सदस्य
नगरपालिकाको स्वास्थ्य शाखाका प्रमुख	- सदस्य
नगरपालिकाको सभेय	- सदस्य
नगरपालिकाको उद्योग वाणिज्य संघका प्रमुख	- सदस्य
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत	- सदस्य सचिव

२२. समितिको काम, कर्तव्य र अधिकार: समितिको काम, कर्तव्य र अधिकारदेहाय बमोजिम हुनेछ:

- (क) फोहरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी नगरस्तरीय नीति तर्जुमा गरी स्वीकृतिको लागि नगरपालिका समक्ष पेश गर्ने,
- (ख) फोहरमैला व्यवस्थापन कार्यसँग सम्बद्ध निकायहरुबीच समन्वयको लागि नीतिगत व्यवस्था गर्ने,
- (ग) फोहरमैला व्यवस्थापनको लागि नगरपालिकाले शुल्क निर्धारण गर्दा एकरूपता कायम गर्नको लागि त्यस्तो सेवाशुल्क निर्धारण गर्ने मापदण्ड स्वीकृत गर्ने,
- (घ) फोहरमैला एकीकृत रूपमा व्यवस्थापन गर्न नगरपालिकाले कुनै लगानी गर्नुपर्ने अवस्थामा त्यस्तो लगानी गर्नुपर्ने रकमको प्रतिशत निर्धारण गर्ने,
- (ङ) तोकिए बमोजिमका अन्य काम गर्ने ।

२३. समितिको बैठक र निर्णय: (१) बैठक सम्बन्धी कार्यविधि समितिले निर्धारण गरेबमोजिम हुनेछ ।

- (२) समितिले निर्धारण गरेको बैठक सम्बन्धी कार्यविधि नगर कार्यपालिकाको बैठकबाट अनुमोदन गरी लागु गर्नुपर्नेछ ।
- (३) समितिको बैठकको निर्णय सामान्यतया सहमतिको आधारमाहुनेछ । सहमति हुन नसकेमा बहुमतको आधारमा हुनेछ र मत बराबर भएमा बैठकको अध्यक्षता गर्ने व्यक्तिले निर्णायक मत दिनेछ ।
- (४) समितिले आवश्यक देखेमा फोहरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी कुनै स्वदेशी वा विदेशी विशेषज्ञ वा सम्बन्धित पदाधिकारीलाई समितिको बैठकमा पर्यवेक्षकको रूपमा भाग लिन आमन्त्रण गर्न सक्नेछ ।

परिच्छेद-८

कसूर तथा सजाय

२४. कसूर: कसैले देहायको कुनैकामगरेमायस ऐन बमोजिम कसूर गरेको मानिनेछ:

- (क) नगरपालिकालेतोकिएकोसमय रस्थान बाहेक अन्यत्रफोहरमैला निष्काशन गर्ने,
- (ख) कण्टेनरवाफोहरमैलासंकलनकेन्द्रमाराखिएकोफोहरमैला अनधिकृत तवरले प्रयोग गर्ने,
- (ग) फोहरमैला संकलन केन्द्रमा राखिएको कण्टेनर तोडफोड गर्ने, क्षति पुर्याउने, राखिएको स्थानबाट हटाउने वा संकलनकेन्द्रमा कुनै नोक्सानी पुर्याउने,
- (घ) यस ऐन बमोजिम अनुमति नलिई फोहरमैला व्यवस्थापनकोकार्य गर्ने,
- (ङ) यस ऐन बमोजिम फोहरमैला व्यवस्थापनको लागि प्रदानगरिएको अनुमतिपत्रमा उल्लिखित शर्तहरु उल्लङ्घन गर्ने,
- (च) फोहरमैला संकलन केन्द्र, कण्टेनर वा फोहरमैला थुपार्ने ठाउँमा कुनै पनि किसिमको हानिकारक पदार्थ फाल्ने, राख्ने वा थुपार्ने,
- (छ) घर, कम्पाउण्ड तथा परिसरको फोहरमैला सडक वा अन्यसार्वजनिक स्थानमा राख्ने, फाल्ने वा थुपार्ने,
- (ज) फोहरबाट निस्केको दूषितपानी (लिचेट)वाढल चुहाईअन्य व्यक्तिको घर वा जग्गा प्रदूषित गराउने,

- (झ) सडक वा अन्य सार्वजनिक स्थानमा सरसफाई तथा फोहरमैला संकलन गर्न नगरपालिकाले तोकेको समय बासफाई गर्दाको समयमा त्यस्तो ठाउँमा कुनै पनि किसिमको सवारी साधन बिसाउने वा बिसाइ राखेको सवारीसाधन हटाउन इन्कार गर्ने,
- (ञ) नगरपालिकाले तोकेको ठाउँमा बाहेक जनस्वास्थ्यमा प्रतिकूल असर पर्ने गरी सडक वा अन्य सार्वजनिक स्थानमा कुनै पनि किसिमको हानिकारक फोहरमैला राख्ने, फाल्ने, थुपर्ने वा निष्काशन गर्ने,
- (ट) रसायनिक फोहरमैला, औद्योगिक फोहरमैला, स्वास्थ्यसंस्थाजन्य फोहरमैला वा हानिकारक फोहरमैला जथाभावीफाल्ने , राख्ने वा निष्काशन गर्ने वा गराउने,
- (ठ) औद्योगिक प्रतिष्ठान वा स्वास्थ्य संस्थाले उद्योग वा स्वास्थ्यसंस्थाबाट निस्कने हानिकारक फोहरमैला जथाभावी फाल्ने , राख्ने वा निष्काशन गर्ने वा गराउने,
- (ड) फोहरमैला संकलन, ढुवानीतथा फोहरमैला व्यवस्थापनमाबाधा अवरोध सिर्जना गर्ने,
- (ढ) फोहरमैला संकलन, ढुवानी तथा अन्तिम निष्काशन स्थलमा अवरोध, बन्द, घेराउ गर्ने वा फोहरमैला व्यवस्थापनसम्बन्धी कार्यमा हडताल गर्ने,
- (ण) फोहरमैला अत्यधिक उत्पादन हुने वस्तु भनी नेपाल सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशन गरी प्रतिबन्ध लगाएको कुनै वस्तुको उत्पादन तथा बिक्री वितरण गर्ने,
- (त) दफा ३० विपरीत रसायनिक विषादीको आयात गर्ने वा म्याद नाघेको (समयावधिसकिएको) औषधि नष्ट गर्ने जिम्मेवारी पूरा नगर्ने,
- (थ) स्रोतमै फोहरमैलाको पृथकीकरण नगरी दफा ६को विपरीत फोहरमैला मिसाएर निष्काशन गर्ने,
- (द) मरेको वा मारेको पशुपक्षी र सोको लादी, प्वाँख, हड्डी तथा माछाको कत्ला आदि सार्वजनिक स्थल, सडक, गल्ली, चोकमा राख्ने, फाल्ने वा थुपर्ने ।

२५.सजायः(१) दफा २४ को खण्ड (क) बमोजिमको कसूर गर्ने व्यक्तिलाई नगरपालिकाले पहिलो पटक भए पाँच हजाररुपैयाँसम्म जरिवाना, दोस्रोपटक सोही कसूर गरेमा पाँच हजारदेखि दश हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना र सोही कसूर तेस्रो वा सोभन्दा बढी पटक गरेमा प्रत्येक पटककोलागि पन्ध्र हजार रुपैयाँका दरले जरिवाना गरी फोहरमैला उठाउँदा लाग्ने खर्च समेत निज बाट असूल उपर गर्न सक्नेछ ।

(२) दफा २४ को खण्ड (ख) र (झ) बमोजिमको कसूर गर्नेलाई नगरपालिकाले पाँचसय रुपैयाँ देखि पाँच हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ ।

(३) दफा २४ को खण्ड (ग) बमोजिमको कसूर गर्नेलाई नगरपालिकाले पन्ध्र हजार रुपैयाँ देखि पचास हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना गरी कण्टेनर वा संकलन केन्द्र व्यवस्थापन गर्न लाग्ने खर्च असूल उपर गर्न सक्नेछ ।

(४) दफा २४ को खण्ड (घ) र (ङ) बमोजिमको कसूर गर्नेलाई नगरपालिकाले पन्ध्र हजार रुपैयाँ देखि पचास हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना गरी अनुमति नलिएसम्म त्यस्तो कार्य गर्न रोक लगाउनेछ ।

(५) दफा २४ को खण्ड (च) बमोजिमको कसूर गर्नेलाई नगरपालिकाले पाँच हजार रुपैयाँ देखि पन्ध्र हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ र त्यस्तो वस्तु वा पदार्थबाट कुनै क्षति भइसकेको भए त्यस्तो क्षति बापतको रकम समेत कसूरदारबाट असूल उपर गर्न सक्नेछ ।

(६) दफा २४ को खण्ड (छ), (ज) र (द) बमोजिमको कसूर गर्नेलाई नगरपालिकाले पाँचहजार रुपैयाँ देखि पन्ध्र हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ ।

(७) दफा २४ को खण्ड (ञ) बमोजिमको कसूर गर्ने लाई नगरपालिकाले तीस हजार रुपैयाँ देखि पचास हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्न सक्नेछ ।

(८) दफा २४ को खण्ड (ट), (ठ) र (त) बमोजिमको कसूर गर्नेलाई नगरपालिकाले पचास हजार रुपैयाँ देखि एकलाख रुपैयाँसम्म जरिवाना गर्न सक्ने छ र सोही कसूर पुनःगरेमा पहिलोपटक गरेको जरिवानाको दोब्बर जरिवाना गरी प्रचलित कानून बमोजिम अनुमति रद्द गर्नको लागि सम्बन्धित निकायमा लेखी पठाउन सक्नेछ ।

(९) दफा २४ को खण्ड (ड) र (ढ) बमोजिमको कसूर गर्नेलाई नगरपालिकाको सिफारिसमा जिल्लाको प्रमुख जिल्ला अधिकारीले दश हजार रुपैयाँ देखि पचास हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना वा पन्ध्र दिन देखि तीन महिनासम्म कैद वा दुवै सजाय गर्न सक्नेछ ।

(१०) दफा २४ को खण्ड (ण) बमोजिमको कसूर गर्नेलाई नगरपालिकाको सिफारिसमा जिल्लाको प्रमुखजिल्ला अधिकारीले पाँच हजार रुपैयाँ देखि दश हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना वा तीन महिना सम्म कैद वा दुवै सजाय गर्न सक्नेछ ।

(११) दफा २४ को खण्ड (थ) बमोजिमको कसूर गर्नेलाई सम्बन्धित नगरपालिकाले प्रत्येक पटक पाँचसय रुपैयाँ जरिवाना गर्न सक्नेछ।

२६.सेवा सुविधा रोक्का गर्न सकिने: (१) यस ऐन बमोजिम तोकिएको सेवा शुल्क नबुझाउने वा बुझाउन अटेर गर्ने व्यक्तिको नगरपालिकाले उपलब्ध गराउने कुनै सेवा सुविधाको अतिरिक्त विद्युत तथा टेलिफोन सेवा रोक्कागरेदिन तथा निजको नामको घर जग्गा बिक्री रोक्का गर्नको लागि नगरपालिकाले सम्बन्धित निकायमालेखी पठाउन सक्नेछ । तर यसरी लेखी पठाउनु अघि सम्बन्धित व्यक्तिलाई सो सम्बन्धमा लिखित रूपमा जानकारी दिनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम लेखी आएमा त्यस्तो सेवा सुविधा रोक्नु सम्बन्धित निकायको कर्तव्य हुनेछ ।

२७.सरकारवादी हुने: दफा २४ को खण्ड(ड), (ढ) र (ण) बमोजिमको कसूरमानेपाल सरकारवादी भई मुद्दा चलनेछ र सो कसूर सरकारी मुद्दा सम्बन्धी ऐन,२०४९ को अनुसूची—१मा समावेश भएको मानिनेछ।

२८.पुनरावेदन दिन सक्ने:दफा २५ बमोजिम गरेको सजायको आदेश उपरिचिन्त नबुझ्ने व्यक्तिले त्यस्तो आदेश भएको मितिले पैतीस दिनभित्र सम्बन्धित जिल्ला अदालतमा पुनरावेदन दिन सक्नेछ ।

परिच्छेद—१०

विविध

२९. स्वास्थ्य संस्थाजन्म फोहरमैलाको व्यवस्थापन:(१) स्वास्थ्य संस्था स्थापनागर्नको लागि प्रचलित कानून बमोजिम अनुमति दिने निकायले त्यस्तो स्वास्थ्यसंस्था स्थापना तथा सञ्चालनको लागि अनुमति दिनु पूर्व फोहरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी उपयुक्त व्यवस्था गरे वा नगरेको यकिन गरी उपयुक्तव्यवस्था गरेको भएमा मात्र अनुमति दिनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम अनुमति दिँदा स्वास्थ्य संस्थाले फोहरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धमा पालन गर्नु पर्ने विशेष शर्त वा कायम गर्नु पर्ने मापदण्ड समेत तोकिदिन सक्नेछ ।

३०.रसायनिक विषादी सम्बन्धी व्यवस्था:(१) रासायनिक विषादीको आयात गर्दातोकिए बमोजिमको मापदण्डको अधीनमा रही गर्नु पर्नेछ ।

(२) समयावधि सकिएको रसायनिक विषादी तोकिएको मापदण्डको अधीनमा रही नष्ट गर्ने जिम्मेवारी सम्बन्धित व्यक्ति वा संस्थाको हुनेछ ।

३१.नियम तथा विनियम बनाउने अधिकार: (१) यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वयनगर्न नगरपालिकाले आवश्यक नियम बनाई लागू गर्न सक्नेछ ।

(२) यो ऐन तथा यस ऐन अन्तर्गत बन्ने नियमावलीको अधीनमा रही नगरपालिकाले आवश्यक विनियम बनाई लागू गर्न सक्नेछ ।

३२.मापदण्ड वा निर्देशिका जारी गर्न सक्ने: (१) यो ऐन तथा यस ऐन अन्तर्गतबनेको नियमावलीको अधीनमा रही नगरपालिकाले विभिन्न प्रकृतिका फोहरमैला व्यवस्थापनको लागि बेग्ला बेग्लै मापदण्ड जारी गर्न सक्नेछ ।

(२) नगरपालिकाले फोहरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धमा आवश्यक निर्देशिका बनाई लागू गर्न सक्नेछ ।

३३.प्रचलित कानून बमोजिम हुने:फोहरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी विषयमा यसऐनमाउल्लेख भएका कुराहरुमा यसै बमोजिम र अन्य कुराहरुमा प्रचलित कानूनबमोजिम हुनेछ ।

३४.खारेजीर बचाउ: नगरपालिकाको फोहरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी यस ऐनमा भएका व्यवस्थाहरु नेपालको संविधान , संघीय तथा प्रादेशिक कानूनसँग बाझिएमा बाझिएको हदसम्म स्वतः बदरभागी हुनेछन् ।

आज्ञाले

प्रकाशराज पौडेल

प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत